

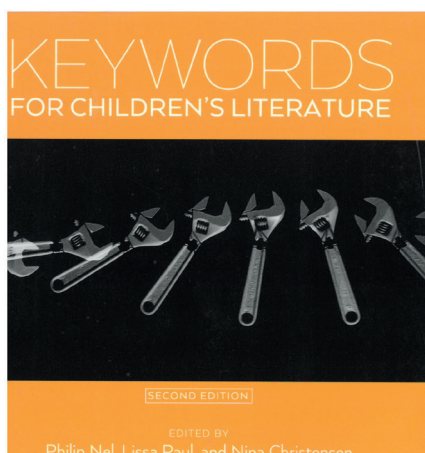
Review/Recension

**KEYWORDS FOR
CHILDREN'S
LITERATURE**

PHILIP NEL, LISSA PAUL
& NINA CHRISTENSEN

(RED.)

2 uppl. New York: New York
University Press, 2021. (252 s.)

Den första upplagan av *Keywords for Children's Literature* kom redan 2011 och etablerade sig snabbt som en central resurs inom barnlitteraturforskningen. Med tanke på de omvälvande förändringar som ägt rum på forskningsfältet under det senaste decenniet är därför den nya, genomgripande reviderade upplagan från 2021 mycket välkommen.

Vad är då nytt? Svaret på den frågan är: det mesta. Dels är cirka hälften av nyckelorden – det vill säga de utvalda begrepp som i essäform diskuteras i volymen – helt nya, dels har de nyckelord som finns kvar från den förra utgåvan genomgått grundlig uppdatering. Beslutet att ta in en så omfattande mängd nya nyckelord har förstås inneburit att en lika stor mängd gamla har tvingats utgå. Orsakerna till detta anges vara att dessa nyckelords aktualitet antingen minskat eller att det av olika praktiska orsaker inte varit möjligt för respektive skribent att uppdatera sin essä i den mån som krävts. För att kompensera för detta har redaktörerna sett till att de nyckelord som utelämnats nu finns öppet tillgängliga online på *Keywords* egen webbsida, vilket är en alldeles ypperlig lösning. Ytterligare en stor förändring med den nya utgåvan av *Keywords for Children's Literature* är att det ursprungliga redaktörsteamet Phil Nel och Lissa Paul utvidgats till att inbegripa danska Nina Christensen, vilket är ett välkommet steg bort från den förra volymens oblyga anglocentrism som underförstått antydde att den globala barnlitteraturforskningen skulle vara likställd med (enbart) den engelskspråkiga.

©2021 M. Lassén-Seger. This is an open access article distributed under the terms of the Creative Commons CC-BY-NC 4.0 License (<https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>), permitting all non-commercial use, distribution, and reproduction in any medium, provided the original work is properly cited.

Citation: Barnboken - tidskrift för barnlitteraturforskning/Barnboken - Journal of Children's Literature Research, Vol. 44, 2021 <http://dx.doi.org/10.14811/clr.v44.631>

Den som står inför att läsa den uppdaterade *Keywords for Children's Literature* och inte är bekant med den tidigare utgåvan gör gott i att läsa introduktionen först. Där klargör redaktörerna vad ambitionen bakom verket är samt vad som låtit, alternativt *inte* låtit, sig göras. På så vis får läsaren nödvändig förförståelse för att detta inte ska uppfattas som ett uppslagsverk, utan som en samling personligt skrivna, komprimerade essäer som kretsar kring att diskutera utvalda begrepp centrala för barnboksforskningen, deras ursprung och användning. Möjligen hade en tydligare titel för verket därför varit *Keywords for Children's Literature Research* eftersom det uttryckligen är det som utgör volymens kärna.

Nyckelords-essäerna är alfabetiskt ordnade och därmed inte på något sätt rankade enligt viktighetsordning. Passande nog är det första nyckelordet "adult" som ju utgör en oundviklig pendang till det "barn" som ingår i begreppet barnlitteratur. Båda begreppen existerar i relation till varandra, men i dag inte längre nödvändigtvis som varandras binära motsatser utan hellre i ett Marah Gubarskt släktskapsförhållande till varandra som tillåter att också likheter dem emellan uppmärksammas.

Essäerna är tänkta att fungera som diskussionsunderlag i Raymond Williams anda, för att stimulera eftertanke och vidareutveckling av den teoretiska vokabulären inom fältet. Målet är alltså inte normerande på så vis att essäerna ska skapa konsensus kring hur komplexa begrepp som "agency", "didactic" eller "diversity" ska användas på fältet. Tvärtom är det meningen att nyckelorden enligt devisen "keywords reveal conflicts" ska hanteras av sina respektive essäskribenter så att de väcker frågor och initierar diskussion, vilket de också mycket riktigt gör.

De 59 nyckelord som ingår i nya *Keywords for Children's Literature* inbegriper en bred palett av aktuella teoretiska ingångar till barnlitteraturen skrivna av etablerade barnlitteraturforskare som, förutom bokens redaktörer, inbegriper välkända namn - särskilt i IRSL-sammanhang - som Beverly Lyon Clark, Eric L. Tribunella, Peter Hunt, Kenneth Kidd, Sandra L. Beckett, Clémentine Beauvais, Claudia Nelson, Vanessa Joosen, Elisabeth (Lies) Wesseling, Mavis Reimer, Karen Coats, Marah Gubar, Ute Dettmar, Bettina Kümmerling-Meibauer, Michael Joseph, Kimberley Reynolds, Debra Dudek, Peter Hollindale, Boel Westin, William Moebius, Clare Bradford, Zoe Jaques, Kerry Mallan, Åse Marie Ommundsen, Emer O'Sullivan, Evelyn Arizpe, Lydia Kokkola och Mike Cadden. Här finns nyckelord som är självskrivna i sammanhanget, såsom "childhood" och "adult"; långkörare sedan länge förankrade inom forskningsfältet som "audience",

"taboo" och genrer som exempelvis saga, fantasy och bilderbok; heta ögonöppnare som "posthuman", "queer", "race" och "trans"; men också otippade spännande ingångar som "affect", "archive", "authenticity", "book", "diaspora", "nostalgia", "trauma" och "size". Det är ett brett och nyanserat utbud som läser av sin samtid väl och långt lyckas ringa in den enorma mängd nya studier och teoretiska perspektiv som under 2000-talet berikat och fördjupat vår förståelse av barnlitteraturen.

I förordet till den nya *Keywords for Children's Literature* betonar redaktörerna att de särskilt velat måna om en medvetenhet om att nyckelbegreppen kan ha – och de facto har – olika betydelser inom olika språk- och kulturområden. Som de mycket riktigt påpekar är barnlitteraturen (liksom annan litteratur) fast förankrad i sin specifika tid, plats, kultur och språkliga kontext. Framför allt har redaktörerna velat att den uppdaterade upplagan ska vara mer internationellt inkluderande än den tidigare, vilket är ett både kaxigt och rejält utmanande uppdrag. Hur väl lyckas då nya *Keywords for Children's Literature* uppfylla sin ambition att röra sig bortom det anglocentristiska? Helt uppenbart har konkreta insatser gjorts för att vidga perspektivet. Nya skribenter från andra språk- och kulturområden än de engelskspråkiga har engagerats och en internationell panel av sakkunniga har bistått bokens redaktörer och skribenter med synpunkter på hur icke-anglocentrisk forskning och barnlitteratur kan lyftas in i essäerna. Greppet har helt tydligt satt spår i de allra flesta essäer. Såväl forskningsresultat som barnboksexempel från Asien, Afrika, Europa och Norden dyker upp i flertalet essäer vilket förstås är mycket glädjande, även om det kan bli lite tokigt ibland som när Pippi Långstrump anförs som ett exempel på en "tomboy" (90). Ambitionen att bredda perspektivet är tveklöst berömvärd, men det ändrar tyvärr inte på det faktum att nya *Keywords for Children's Literature* fortfarande är stadigt förankrad i en engelskspråkig kontext: av volymens 62 medarbetare är enbart 10 verksamma ut- anför det engelska språkområdet och enstaka essäer, exempelvis de om djur och diversitet, förblir fortfarande väl snävt knutna till en amerikansk kontext. Även om det inkluderande arbetet kommit en god bit på vägen, finns alltså fortfarande att göra.

Hur ska då *Keywords for Children's Literature* bäst användas? Att beta sig igenom hela samlingen, nyckelord för nyckelord, från A till V är en väl mastig uppgift som kanske bara den som ska recensera verket ska ägna sig åt. Volymen är helt klart gjord för att dyka ner i här och där utifrån personligt intresse och behov. Hos mig gör essäerna om vuxenskap, publik/mottagare, barndom, barnlittera-

tur, genre, identitet, oskuldsfullhet, lek, posthumanism, queer och trauma störst intryck vid en första genomläsning. Samtidigt inser jag att orsaken till att jag fastnar just för dessa förstås har med mina nuvarande intressen att göra; antagligen kommer andra essäer att slå an hos mig vid något senare lästillfälle. Under läsningens gång väcks också många tankar hos mig om vilka nyckelordstexter som med fördel kunde användas i undervisningssyfte. Vanessa Joosens essä om sagor utgör till exempel en föredömligt sammanfattande beskrivning för den som vill börja fördjupa sig i ämnet. De allra flesta av essäerna har också genom sin diskuterande stil en inbyggd pedagogisk tanke om att kittla sina läsare och stimulera till fortsatt utforskande av respektive begrepp. Exempelvis Clémentine Beauvais analys av begreppet "didactic" sätter verkligen fingret på en öm punkt inom barnlitteraturforskningen då den visar på hur ängsligt fältet fortfarande förhåller sig till barnlitteraturens pedagogiska historia och pedagogiska intentioner som i högsta grad lever kvar än i dag. Att nyckelorden kan användas i undervisningssyfte är också något volymens redaktörer öppet uppmuntrar till i inledningen, samtidigt som de delar med sig av egna erfarenheter av att undervisa utifrån dem.

Över lag sjuder nya *Keywords for Children's Literature* av en imponerande mängd kondenserad barnlitterär kunskap. Må sen vara att vissa essäer som till exempel de om "diversity" och "multicultural" överlappar varandra väl mycket eller att det internationella perspektivet inte kunnat realiseras fullt ut. Det allra bästa med *Keywords for Children's Literature* är i mitt tycke det problematiserande grepp som alla essäskribenter anlägger på det nyckelord de synar i sömmarna. Som alla barnlitteraturforskare redan vet är varken barnlitteraturen eller den forskningsgärning som ägnas den särskilt enkel. Tvärtom. Peter Hunt visar i sin eminenta text om nyckelordet barnlitteratur på dess komplexitet och instabilitet som litteraturkategori, vilket kräver stor lyhördhet för hur, var och när den produceras.

För den som läser alla essäer rakt av kan en viss svindlande känsla av att allt flyter, svävar och är osäkert i barnlitteraturforskningens begreppsvärld infinna sig. Men den känslan speglar också den realitet vi lever i, så präglad av snabba förändringar, global instabilitet och globala utmaningar. Det vore desto märkligare om denna volym och det barnlitterära forskningsfältet *inte* tagit steget in i svåra frågor kring litterär representation, mångfald, tolkningsföreträde, exklusion och inklusion som i dag intensivt debatteras. På så vis kan *Keywords for Children's Literature* uppfylla sin uppgift att fungera som en ypperlig och nödvändig samtalspartner för vidare tänkande

kring de komplexa frågor som berör barnlitteraturen och den mångfasetterade kontext inom vilken den skapas, läses, analyseras och debatteras.

Maria Lassén-Seger
Docent i barn- och ungdomslitteratur
Åbo Akademi